

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.12>

УДК 331.5:377

Л. М. Ільч,

*д. е. н., професор, професор кафедри управління,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8594-1824>

О. В. Акіліна,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри управління,
Київський університет імені Бориса Грінченка*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9968-4921>

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ МІСТА КИЄВА: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

L. Ilich,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of
Management, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

O. Akilina,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Management, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF VOCATIONAL EDUCATION IN KYIV: CHALLENGES, OPPORTUNITIES AND PROSPECTS

У статті проведено аналіз міської політики у сфері професійно-технічної освіти (ПТО) в місті Києві, зокрема через призму виконання Комплексної міської цільової програми «Освіта Києва» на 2019–2023 роки та її нової редакції на 2024–2025 роки. Програма націлена на модернізацію освітньої інфраструктури, покращення ресурсного забезпечення закладів ПТО, підвищення престижу робітничих професій та розвиток професійної орієнтації. Також вона включає заходи з децентралізації управління, стимулювання державно-приватного партнерства та впровадження системи регіонального замовлення, орієнтованої на підготовку кадрів відповідно до потреб ринку праці.

Аналіз показує, що, попри успіхи, система професійно-технічної освіти Києва стикається з низкою викликів. Зокрема, серед ключових проблем виділено невідповідність між структурою випуску фахівців та потребами ринку праці. Основними причинами цього є відсутність досконалої методології прогнозування потреби в робочій силі, а також високий попит на вищу освіту серед молоді, що часто не відповідає реальній потребі економіки у фахівцях робітничих спеціальностей. Також наголошено на низькій популярності професійно-технічної освіти серед випускників шкіл, для яких диплом про вищу освіту часто сприймається як обов'язкова передумова успішної кар'єри. Це поглиблює структурний дисбаланс на ринку праці, який в майбутньому може призвести до дефіциту кваліфікованих робітників у Києві.

У статті обґрунтовано, що для підвищення ефективності міської політики в галузі ПТО необхідне вдосконалення методів прогнозування потреб ринку праці на основі коротко- та середньострокових оцінок, що дозволить швидше адаптуватися до змін. Також перспективними напрямками розвитку є створення умов для гнучкого підходу до формування регіонального замовлення.

Підсумки дослідження свідчать про необхідність перегляду підходів до підготовки робітничих кадрів у Києві з урахуванням актуальних вимог

економіки, що сприятиме сталому розвитку міста та збільшенню зайнятості серед молоді

The article analyses the municipal policy in the field of vocational education and training (VET) in Kyiv, in particular through the prism of the implementation of the Kyiv Education Comprehensive City Target Programme for 2019-2023 and its new version for 2024-2025. The programme is aimed at modernising the educational infrastructure, improving the resource provision of VET institutions, raising the prestige of blue-collar jobs and developing vocational guidance. It also includes measures to decentralise governance, promote public-private partnerships, and introduce a system of regional ordering focused on training in line with labour market needs.

The analysis shows that, despite its successes, Kyiv's vocational education system faces a number of challenges. In particular, the key problem is the mismatch between the structure of graduates and the needs of the labour market. The main reasons for this are the lack of a perfect methodology for forecasting labour demand, as well as the high demand for higher education among young people, which often does not meet the real need of the economy for specialists in working professions. The authors also emphasise the low popularity of vocational education among school leavers, who often perceive a university degree as a prerequisite for a successful career. This exacerbates the structural imbalance in the labour market, which may lead to a shortage of skilled workers in Kyiv in the future.

The article argues that in order to improve the effectiveness of the city's VET policy, it is necessary to improve methods of forecasting labour market needs based on short- and medium-term assessments, which will allow for faster adaptation to changes. Other promising areas of development include creating conditions for a flexible approach to the formation of regional orders, updating curricula on a competency basis, intensifying career guidance among

schoolchildren, and integrating public-private partnerships to improve the material and technical base of VET institutions.

The findings of the study indicate the need to revise approaches to workforce training in Kyiv to meet current economic requirements, which will contribute to the city's sustainable development and increase youth employment

Ключові слова: *професійно-технічна освіта; модернізація; ринок праці; молодь; регіональне замовлення.*

Keywords: *vocational education; modernisation; labour market; youth; regional order.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема розвитку професійно-технічної освіти (ПТО) міста Києва, в тому числі її адаптації до сучасних вимог ринку праці, є стратегічним завданням для формування висококваліфікованого трудового потенціалу столиці. Незважаючи на зусилля, докладені в рамках Міської комплексної цільової програми «Освіта Києва. 2019-2023 роки» [1] та нині діючої Комплексної міської цільової програми «Освіта Києва. 2024-2025 роки» [2], ситуація на ринку праці станом на 2024 рік свідчить про значні розриви між освітніми програмами та актуальними потребами економіки. Це пов'язано як з дефіцитом працівників у таких галузях, як промисловість, транспорт, будівництво, освіта, так і з надлишком абітурієнтів у сферах, де попит на них невеликий, наприклад, у сфері адміністративного управління. Тому основними завданнями сучасних досліджень має стати пошук моделей ефективної співпраці закладів ПТО з бізнесом для вдосконалення системи прогнозування потреб ринку праці, розробка профорієнтаційних програм, спрямованих на популяризацію робітничих професій, а також удосконалення механізмів регіонального замовлення на підготовку кадрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток професійно-технічної освіти як важливого джерела для формування ринку праці досліджено в наукових публікаціях таких авторів, як А. Амоша, М. Долішній та інших провідних дослідників. Серед останніх публікацій з цієї тематики слід виділити Національну доповідь під редакцією В. Кременя [3], що всебічно розкриває стан освіти в Україні за 30 років незалежності, аналізуючи проблеми й пропонуючи шляхи модернізації в умовах глобалізації та інтеграції. Дослідження В. Радкевича [4-5] акцентують на модернізації ПТО з урахуванням європейського досвіду, наголошуючи на оновленні змісту освіти й посиленні зв'язків із виробництвом. Л. Корчова [6] зосереджується на впливі глобалізації на ПТО, зазначаючи потребу адаптації до міжнародних стандартів, а В. Олійник, В. Купрієвич і Т. Рожнова, у спільному дослідженні [7], підкреслюють важливість навчально-практичних центрів для підготовки здобувачів освіти. Окремі дослідники, як-от О. Васильєва, Л. Горошкова та С. Швидка, у своєму дослідженні [8], обговорюють дисбаланс між підготовкою кадрів і попитом на них на ринку праці, пропонуючи заходи для усунення цієї проблеми. Важливий аспект впливу державної політики на ринок праці розглядає П. Швець [9], який аналізує роль державної служби зайнятості у працевлаштуванні випускників ПТО.

Актуальність теми підсилюється дослідженням О. Топузова [10], що розглядає вплив воєнних дій на освіту, а також працею А. Геревенка й А. Єрмоленка [11], які підкреслюють значення людського капіталу у відновленні економіки в повоєнний період та розвитку науково-методичного забезпечення ПТО. Значну увагу в дослідженнях С. Кравця [12-13] приділено питанню державно-приватного партнерства у ПТО, що, за його висновками, є критично важливим для підвищення якості підготовки кадрів та адаптації їх до ринку праці.

Отже, сучасні дослідження свідчать про актуальність вдосконалення практичної підготовки здобувачів освіти, розвитку навчально-практичних

центрів, впровадження нових освітніх технологій та поглиблення зв'язків між закладами ПТО і бізнесом. Проте, потребує подальшої уваги питання мотивації молоді до вибору ПТО, а також соціальної адаптації випускників до умов ринку праці. Більше уваги варто приділити регіональним особливостям ПТО, що вдало висвітлено у монографії за загальною редакцією В. Близьнюк С. [14], де розглянуто проблеми регіонального ринку праці на прикладі Запорізької області. Вплив воєнних дій на освітню систему та ринок праці, у поєднанні з необхідністю швидкої адаптації освітніх програм до нових вимог, також залишається пріоритетним напрямом для майбутніх досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) полягає в проведенні аналізу поточного стану і викликів системи професійно-технічної освіти (ПТО) в місті Києві та розробці рекомендацій щодо її модернізації для забезпечення відповідності кваліфікацій випускників сучасним потребам ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міська комплексна цільова програма «Освіта Києва. 2019-2023 роки» передбачала ключові напрями діяльності та заходи, що направлені на модернізацію системи професійної (професійно-технічної) освіти міста Києва. В ній, зокрема, визначалися такі ключові напрями: формування освітнього середовища закладів професійної (професійно-технічної) освіти міста; модернізація та оновлення ресурсного забезпечення закладів професійної та професійно-технічної освіти; здійснення капітального ремонту на об'єктах закладів професійної (професійно-технічної) освіти; створення умов для формування якісного трудового потенціалу столиці; забезпечення закладів системами протипожежного захисту; підвищення орієнтації галузі освіти на потреби ринку праці [1].

Зазначена програма була тісно узгоджена з державними ініціативами, такими як Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти до 2027 року [15]. Державна концепція акцентувала увагу на

децентралізації управління, модернізації змісту освіти, розвитку державно-приватного партнерства та оптимізації мережі професійних закладів для кращої відповідності потребам ринку [15]. Це доповнювалося міськими ініціативами в Києві, зокрема створенням навчально-практичних центрів, покращенням матеріально-технічної бази та впровадженням системи регіонального замовлення.

Останнім часом в муніципальному управлінні спостерігалася тенденція зосередження зусиль тільки на зміцненні і розвитку освітньої інфраструктури і освітнього середовища та не бралися до уваги питання модернізації змісту професійної освіти, створення нових програм на модульно-компетентнісній основі підвищення кваліфікації працівників, рівня методичного забезпечення і супроводу, відповідності спроможностей ЗП(ПТ)О потребам ринку праці, забезпечення якості професійної підготовки, створення системи внутрішнього і зовнішнього контролю якості, проведення в школах міста ранньої профдіагностики учнів, широкого профінформування та ґрунтовних фахових профконсультацій з метою допомоги у побудові освітньої кар'єри старшокласників.

В Комплексній міській цільовій програмі «Освіта Києва. 2024-2025 роки» [2] особливий наголос зроблено на потребі розширення доступу до освіти протягом життя, зокрема для жінок, осіб старшого віку та тих, хто зазнає дискримінації, забезпечуючи гнучкі можливості навчання та перекваліфікації. Програма включає заходи для формування мовної політики, підвищення державного статусу української мови, а також підтримку професійного зростання педагогічних працівників [2]. Також, передбачені конкурси професійної майстерності серед майстрів, що сприятиме підвищенню престижу робітничих професій та стимулюватиме професійний розвиток. Ці напрямки відповідають національним реформам у сфері професійної освіти та впровадженню сучасних методів навчання, що забезпечують відповідність кваліфікацій випускників актуальним вимогам економіки та ринку праці України

Крім того, в обох розглянутих міських комплексних цільових програмах ідентифіковано ключову проблему – невідповідність обсягів і структури прийому та випуску студентів, учнів фактичній потребі ринку праці. Причиною такої ситуації є недоліки в прогнозуванні потреби ринку праці у фахівцях з вищою, професійно-технічною освітою на середню та довгострокову перспективу. Наслідком цього є формування регіонального замовлення на майбутні роки у відриві від попиту на працю, відставання змісту навчання та освітніх програм, компетентнісних характеристик випускників, їх навичок та вмій, а також кваліфікацій педагогічного складу та матеріально технічної бази від сучасних потреб ринку праці. Тому головним завданням формування регіонального замовлення на підготовку кадрів для ринку праці стає досягнення збалансованості попиту та пропозиції кадрів. Зокрема, передбачено наступні заходи:

1) розробку методики визначення середньострокового прогнозу потреби у фахівцях, робітничих, наукових та науково-педагогічних кадрах на ринку праці міста Києва (та її апробація);

2) опрацювання механізму оплати закладам вищої освіти I-II рівня акредитації, професійно-технічним закладам освіти послуг з підготовки фахівців та робітничих кадрів на підставі регіонального замовлення;

3) підготовку робітничих кадрів, що спрямована на задоволення потреб регіону у фахівцях та кваліфікованих кадрах.

У червні 2020 року були оновлені Методичні рекомендації щодо формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів, затверджені Розпорядженням Кабінету Міністрів України [16]. Ці Рекомендації стосувалися закладів фахової передвищої та професійно-технічної освіти. Місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування було рекомендовано здійснювати формування та розміщення регіонального замовлення на основі цих Рекомендацій.

А от питання формування регіонального замовлення на підготовку фахівців у закладах професійно-технічної освіти міста Києва регулювалося

Розпорядженням КМДА №1115 від 10 листопада 2016 року «Про організаційні питання формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів за кошти бюджету міста Києва» [17]. За цим Розпорядженням регіональне замовлення міста Києва має формуватися з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у робітничих кадрах на ринку праці та обсягів видатків бюджету міста Києва на зазначені цілі.

Розпорядженням затверджені детальні критерії формування регіонального замовлення. Зокрема до таких критеріїв віднесено:

1) «задоволення потреб міста Києва у кваліфікованих кадрах з урахуванням середньострокового прогнозу (відсоток працевлаштування випускників комунальних закладів освіти; відсоток задоволення заявлених потреб міста Києва фахівцями з відповідною освітою, підвищенні кваліфікації та перепідготовці, питома вага серед них – випускників комунальних закладів освіти)» [17];

2) «підвищення освітнього потенціалу населення (сукупний обсяг студентів, аспіратів, докторантів, кваліфікованих робітників, що зараховані на навчання та завершили навчання у закладах освіти за окремими галузями і пройшли перепідготовку та підвищення кваліфікації, питома вага серед них ті, хто навчався за регіональним замовленням)» [17];

3) «вартість послуг з підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспірата, докторанта, підвищення кваліфікації та перепідготовки однієї особи за кошти бюджету міста Києва (орієнтовна середня вартість підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспірата, докторанта за освітньо-кваліфікаційним рівнем та формою навчання)» [17];

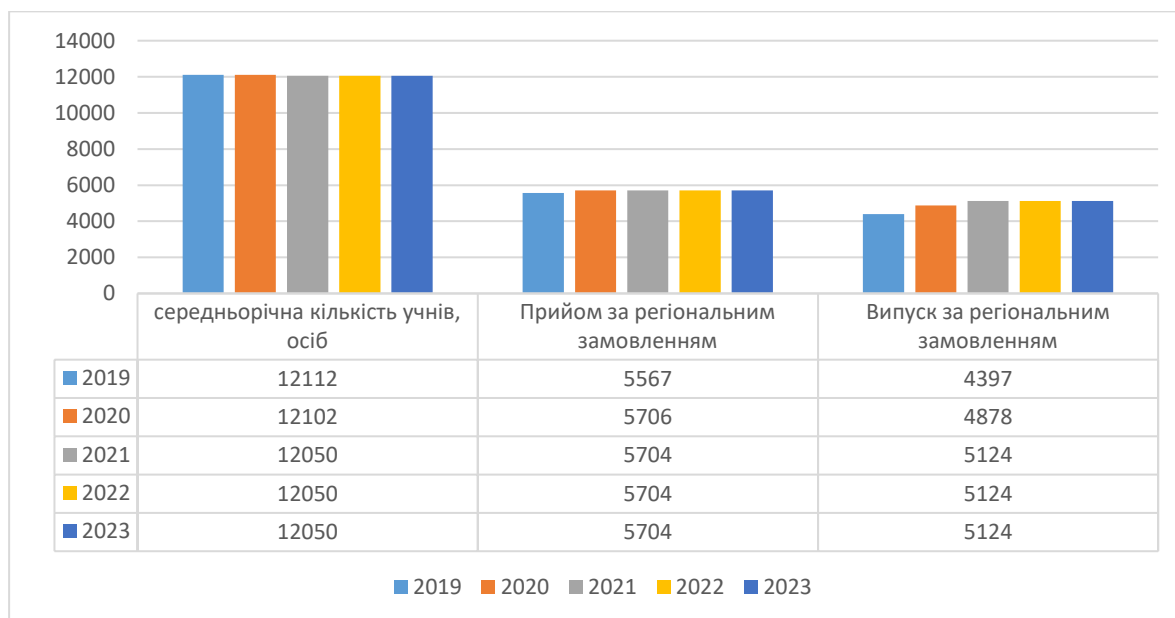
4) «сукупна вартість підготовки фахівців, перепідготовки та підвищення кваліфікації у навчальних закладах, установах за окремими галузями за бюджетний рік» [17].

Ключова річ у цьому процесі – це обчислення середньострокового прогнозу потреби у робітничих кадрах. «Середньостроковий прогноз визначається з розрахунку кількості зайнятих працівників за видами економічної діяльності (на рівні секцій КВЕД), яка необхідна для прогнозування додаткової потреби окремих видів економічної діяльності в робочій силі за професіями (на рівні підрозділів за Класифікатором професій ДК 003:2010, в межах виконання програми економічного і соціального розвитку м. Києва на відповідний рік, розвитку ринку праці, демографічної ситуації, статистичних спостережень, аналітичної інформації місцевих органів праці та зайнятості населення про попит та пропонування професій і кваліфікацій, їх пріоритетність» [17].

Для якісного формування Департамент освіти і науки КМДА має збирати наступні дані [17]:

- прогнозні показники розвитку ринку праці на плановий та наступні три роки;
- звітні дані про попит і пропозицію робочої сили за минулий рік та на поточну звітну дату, зокрема за видами економічної діяльності й професіями згідно з Класифікатором професій;
- кількість випускників вищих і професійно-технічних закладів, які звернулися до Київського центру зайнятості, включаючи тих, що навчалися за державним замовленням або коштом міського бюджету;
- прогнози соціально-економічного розвитку Києва на середньострокову перспективу за ключовими показниками;
- аналітику щодо стану і перспектив розвитку секторів економіки міста та орієнтовну потребу в фахівцях;
- прогноз потреб у кадрах (фахівцях, науково-педагогічних і робітничих), а також у перепідготовці та підвищенні кваліфікації в сферах освіти, культури та медицини на плановий навчальний рік і три наступні навчальні роки.

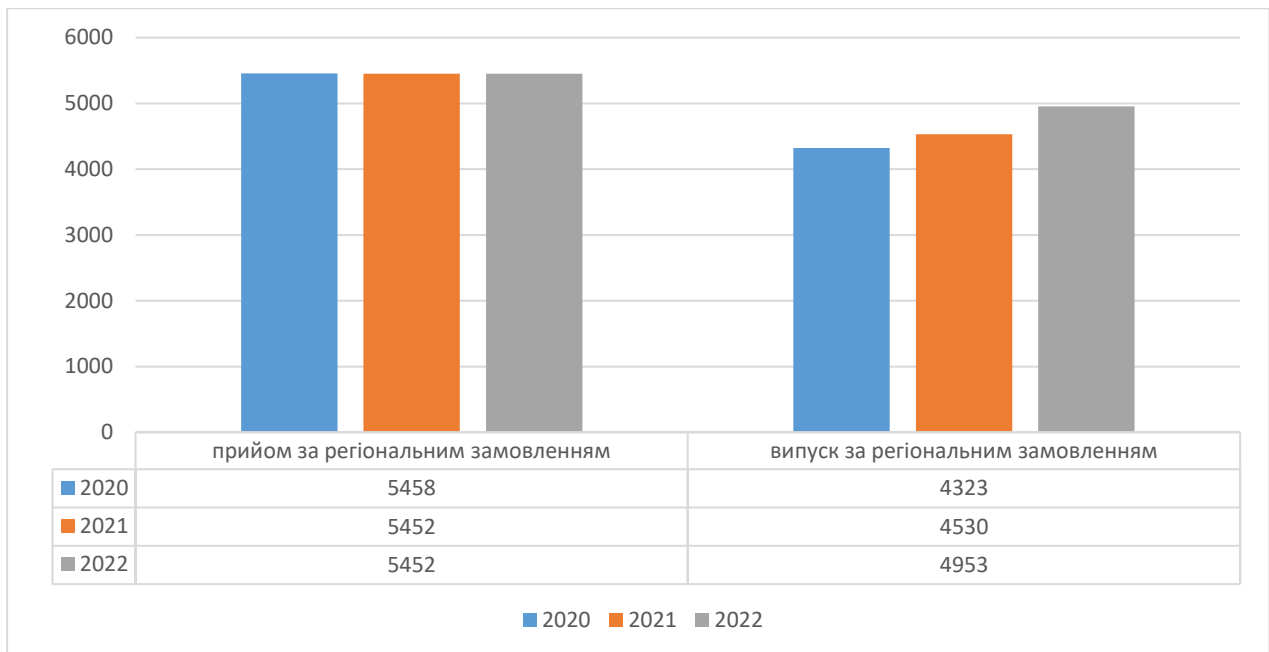
Обсяги регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів у закладах професійно-технічної освіти в попередні роки були встановлені на рівні більше 5 тис. місць. У Цільовій програмі «Освіта Києва. 2019-2023 роки» відображені наступні показники продукту, що корелюють очікуваний результат підпрограми.

Рис 1. Середньорічна кількість учнів та обсяги регіонального замовлення

Джерело: Міська цільова програма «Освіта Києва 2019-2023 роки» [1].

Проте обсяг регіонального замовлення на 2020 рік та середньостроковий прогноз були встановлені дещо з іншими цифрами [18].

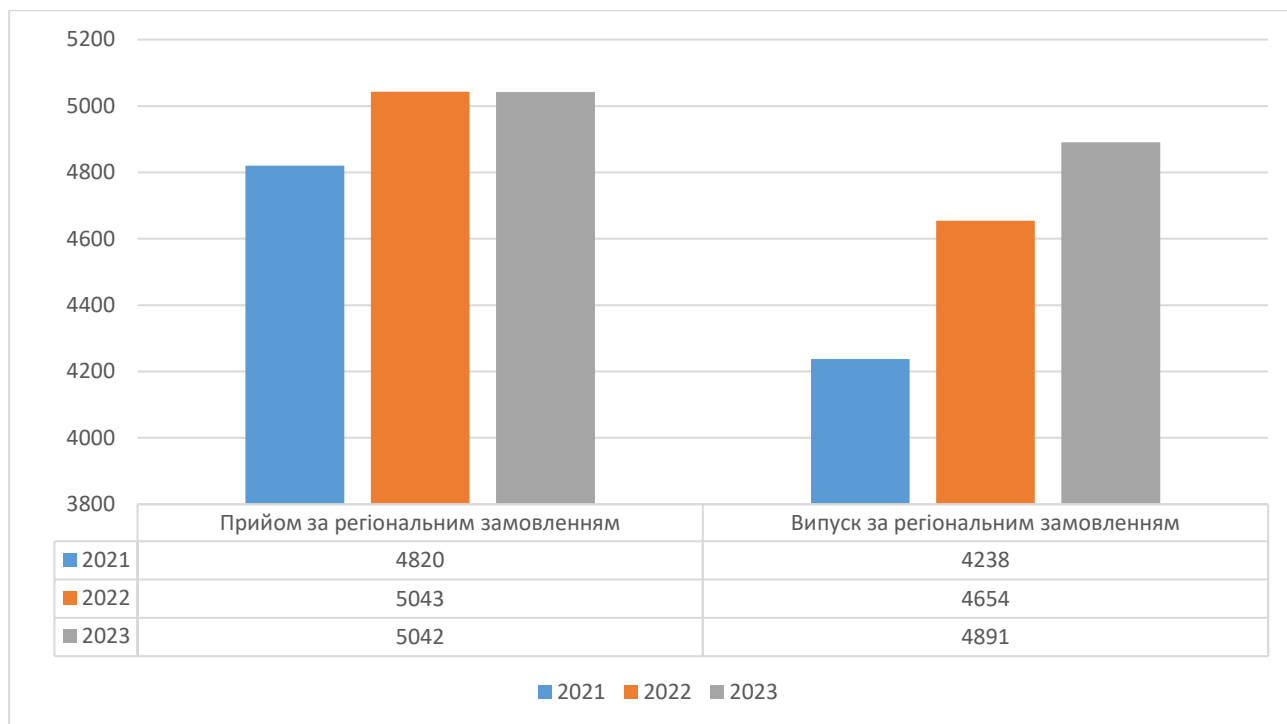

Рис. 2. Обсяги регіонального замовлення для закладів професійно-технічної освіти (прийом та випуск)

Джерело: розпорядження КМДА №667 від 5 травня 2020 року [18].

А у 2021 році обсяг регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів (кваліфікований робітник та фаховий молодший бакалавр) у закладах професійної (професійно-технічної) освіти встановлено на рівні 4820 місць [18]. З цього обсягу, на прийом фахових молодших бакалаврів виділено 405 місць.

В розрізі конкретних професій у 2021 році маємо наступний зріз стосовно прийому на кваліфікованого робітника (див. табл.1). Водночас в табл. 1 у обсягах регіонального замовлення відсутня низка професій для переробної промисловості, торгівлі, енергетичної сфери та транспорту. Варто зазначити, що для столиці найбільші темпи зростання на робочу силу з професійно-технічною освітою простежуються для працівників сфери торгівлі і послуг (у 5,3 рази у січні 2021 року, порівняно з січнем 2020 р.), кваліфікованих робітників з інструментом (у 3,2 рази відповідно).

Рис. 3. Обсяги регіонального замовлення (прийом, випуск)

Джерело: розпорядження КМДА №1148 від 25 травня 2021 року [19].

Таблиця 1. Професії з найбільшим обсягом регіонального замовлення

№	Професійна підготовка	2021	2022	2023	Контингент станом на 1.01.2021
1	Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення	303	283	309	861
2	Кухар; Кондитер	296	300	300	811
3	Кухар	188	194	192	576
4	Перукар (перукар – модельєр)	200	200	200	510
5	Кухар; Офіціант	146	150	148	311
6	Штукатур. Лицювальник-плиточник. Маляр	164	148	149	420
7	Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів	160	200	172	291
8	Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів. Електрозварник ручного зварювання	108	112	112	350
9	Перукар (перукар-модельєр). Манікюрник	116	118	118	339
10	Кравець; Закрійник	112	114	114	274

Джерело: розпорядження КМДА №1148 від 25 травня 2021 року [19].

Цікавим є факт, що до переліку професій з найбільшим обсягом регіонального замовлення потрапило лише три професії, які входять до топ-50 найбільших по кількості вакансій по м. Києву (кухар (190 вакансій),

кондитер (85 вакансій), слюсар з ремонту колісних транспортних засобів). Водночас лише чотири з перерахованих професій за даними Державної служби зайнятості у 2021 році характеризуються дефіцитом кваліфікованих кадрів, зокрема: кухар (3 особи), слюсар з ремонту колісних засобів (78 осіб), кондитер (48 осіб), маляр (30 осіб). Тоді як дефіцит вакансій існував на швачок (-23 вакансії), офіціантів (-108 вакансій), і кравців (-22 вакансії). Варто також відмітити, що представники частини з цих професій працюють на ринку праці неофіційно без належного оформлення, або як ФОП.

Позиція влади щодо обмеження обсягів регіонального замовлення на низку професій, які є дефіцитними на ринку праці столиці (зокрема, професії у сфері металообробки, електротехніки, транспорту, громадського харчування, будівництва та туризму), також виглядає недостатньо обґрунтованою.

Загальний аналіз обсягів регіонального замовлення в 2018–2021 роки свідчить про поступове фактичне зменшення кількості місць і загального обсягу. Зокрема, обсяг регіонального замовлення на прийом зменшився у місті Києві за чотири роки на 849 місць, а на випуск на 520, тоді як загальні тенденції розвитку ринку праці свідчать про ріст.

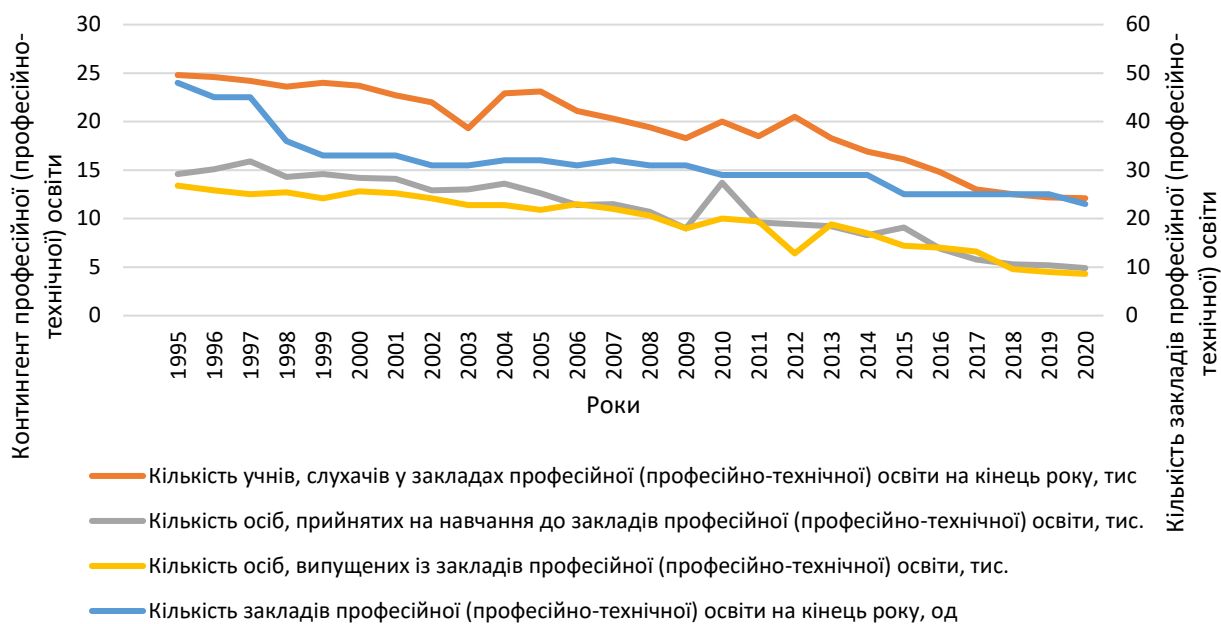
Як і в Міській програмі, так і в Розпорядженні КМДА прослідковується тенденція до зменшення обсягу регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів у закладах професійно-технічної освіти. Очевидно є проблеми із здійсненням середньострокового планування можливих обсягів регіонального замовлення на наступні роки.

Україна серед європейських країн характеризується високими показниками охоплення населення вищою освітою, що завжди викликало занепокоєння щодо стійкості та якості системи вищої освіти і можливостей працевлаштування випускників. Подібна ситуація характерна й для м. Київ. Так у 2020 році лише 7,4% населення м. Києва у складі робочої сили віком 15 років і старші мали базову форму освіти або нижчу, 39,7% мали повну

загальну середню освіту, 71,0% професійно-технічну освіту, 65,0% неповну вищу, 79,6% повну вищу освіту [20, с. 70].

Варто визнати, що попит на професійно-технічну освіту серед випускників шкіл є низьким. Підтвердженням тому є дані опитування Міжнародної організації праці «Перехід молоді від навчання до стабільної роботи в Україні», яке засвідчило, що професійно-технічну освіту після завершення школи планують отримати лише 13,7 %, тоді як на здобуття вищої освіти налаштовані 84,6 % молодих людей. Небажання отримувати професійно-технічну освіту є цілком впевненим. Серед молоді, що планує отримати вищу освіту, 73,2 % не погодилися б отримати професійно-технічну освіту навіть якщо це забезпечить більшу зарплату та стабільність [21, с.23]. Причинами відмови від професійно-технічної освіти практично кожен другий зазначає необхідність диплому про вищу освіту на перспективному робочому місці та можливість отримання порівняно вищих заробітків. Цікавим є факт, що вплив на вибір рівня освіти сторонніх осіб є помітно меншим. Майже чверть молоді відмовляються від професійно-технічної освіти з причин її низького соціального статусу, тоді як лише 14,7 % – з причини несхвального ставлення родини [21, с.23].

Під впливом наростання кризових явищ в економіці, ускладнення демографічної ситуації у місті упродовж 1995–2016 рр. мережа закладів професійно-технічної освіти, структура контингенту та перелік напрямів професійної підготовки поступово змінювалися (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка мережі та контингенту професійної (професійно-технічної) освіти м. Києва за 1995-2020 рр.

Джерело: Офіційний сайт Головного управління статистики у м. Києві Заклади професійної (професійно-технічної) освіти (1995-2020рр.) [22].

Так у 2020 р. підготовка кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О м. Києва здійснювалася за 95 робітничими професіями для 7 галузей економіки, зокрема: промисловість (33,7%), транспорт (21%), громадське харчування і торгівля (16,7%), будівництво (15%), сфера обслуговування (11%), зв'язок (1,8%), сільське господарство (0,8%).

Відповідно за період 1995-2020 рр. відбулося й скорочення напрямів підготовки кваліфікованих робітників. Станом на 2020 р. за офіційними даними в мережі ЗП(ПТ)О м. Києві перебували 24 професійно-технічні навчальні заклади, а саме: 13 вищих професійних училищ, 2 коледжі, 4 професійні ліцеї, 5 центрів професійно-технічної освіти із контингентом 12 193 здобувачі освіти [23]. Обсяг підготовки дорослого населення в ЗП(ПТ)О станом на 1 січня 2020 року становив 5 осіб на 10 тисяч населення міста. Структура загального контингенту осіб, які здобувають освіту у місті Києві на 10 тисяч населення досить неоднорідна. Так 907,45 осіб навчаються у

зкладах вищої освіти, 129,12 осіб у закладах фахової передвищої освіти, і 16,77 осіб - у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. За даними аналізу діяльності регіональних систем професійної освіти (2020) 92,5% контингенту учнів столичних ЗП(ПТ)О здобувають професійно-технічну освіту за бюджетні кошти.[24]

«Протягом 2019-2022 рр. кількість ЗП(ПТ)О зменшилася на 2 одиниці (8,7%), а кількість здобувачів освіти – більше ніж на 500 осіб (4,5%). Причинами такої ситуації є демографічні зміни та стримуваність ринку освітніх послуг на здобуття вищої освіти. Кількість здобувачів / здобувачок освіти на 01.01.2023 становила 11265 осіб, з них: 7443 юнаки та 3822 дівчини». [2]

Таблиця 2. Динаміка кількості здобувачів освіти ЗП(ПТ)О

№	Навчальний рік	Кількість осіб
1	2019/2020	12005
2	2020/2021	11991
3	2021/2022	11976

Джерело: Комплексна міська цільова програма «Освіта Києва 2024-2025 роки» [2].

До ТОП-20 професій, які користуються найбільшою популярністю серед вступників до ЗП(ПТ)О належать: кухар, слюсар з ремонту транспортних засобів, перукар (перукар-модельєр), адміністратор, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення, поліцейський (за спеціалізаціями), кондитер, електрозварник ручного зварювання, водій автотранспортних засобів, маляр, лицювальник-плиточник, штукатур, агент з організації туризму, кравець, обліковець з реєстрації бухгалтерських даних, секретар керівника (організації, установи), манікюрник, оператор комп'ютерного набору, слюсар з ремонту рухомого складу та майстер з діагностики та налагодження електронного устаткування.

Підготовка дорослого населення у системі професійної (професійно-технічної) освіти включає: професійно-технічне навчання та підвищення кваліфікації. За 2018-2019 рр. найбільш привабливими напрямками

професійно-технічного навчання за професіями були: кравець, водій автотранспортних засобів, перукар (перукар-модельєр), закрійник та ювелір-монтувальник. Найбільш популярними професіями за якими здобувачі підвищували кваліфікації були: оператор з обробки інформації та програмного забезпечення, кухар, оператор комп'ютерного набору.

Водночас дослідження динаміки розвитку мережі ЗП(ПТ)О м. Києва дає підстави стверджувати, що її звуження триватиме й далі. Це пояснюється не тільки падінням престижу професійно-технічної освіти в Україні, а й скороченням демографічного базису населення, зокрема скорочення чисельності населення вікової групи 14–20 рр.

Варто також зазначити, що сучасна молодь не прагне здобувати освіту у ЗП(ПТ)О, оскільки здебільшого не хоче обирати важкі, непривабливі за умовами та оплатою праці робітничі професії. Про це переконливо свідчать численні соціологічні опитування в Україні, які повністю спростовують гіпотезу, що у разі створення сприятливих умов праці за робітничими професіями, молодь зможе переорієнтуватися з отримання вищої освіти на професійно-технічну. Кожен шостий респондент з опитаних у рамках проекту МОП «Перехід на ринок праці молоді України» висловив своє небажання переорієнтуватися на здобуття професійно-технічної освіти, навіть якщо вона гарантуватиме відносно більшу стабільність зайнятості та вищі доходи [21]. Сучасна молодь свої професійні устремління, успішну побудову кар'єри та отримання вищого соціального статусу здебільшого пов'язує з вищою освітою. За умови зберігання подібних стереотипів у суспільстві ми дедалі гостріше відчуватимемо розбалансованість структури підготовки робітничих кадрів і фахівців з вищою освітою.

Ще однією пересторогою щодо звуження контингенту системи професійно-технічної освіти є істотне зменшення навчальної активності української молоді у вікових групах 20–24 рр., 25–29 рр. та 30–34 рр. [25]. Наприклад, більшість батьків учнів ЗП(ПТ)О (58%) прагне, щоб їхні діти продовжили навчання у ЗВО, водночас лише 44% дітей висловили бажання

це зробити. Значна частина дітей не бажають продовжувати навчання взагалі (56%). Подібні прагнення виявлено і Міжнародною організацією праці у результаті опитування молоді, де більше половини респондентів зазначили, що здобувши певну професію, не ставлять перед собою мету подальшого саморозвитку і не збираються продовжувати здобувати освіту [21, с. 12].

Переважно контингент ЗП(ПТ)О цілеспрямовано обирає навчання робітничим професіям. Наприклад, 67% респондентів відразу вступили до ЗП(ПТ)О, 21% навчались у ЗВО і не закінчили, 12% намагалися вступити до ЗВО, та не вступили. Серед основних причин відтермінування навчання у ЗП(ПТ)О респонденти зазначали відсутність державних місць та можливостей сплачувати за освіту. Більше половини опитуваних (56%) вказали, що пішли б навчатися до іншого ЗП(ПТ)О, якби не вступили до цього закладу освіти. Це свідчить, що більшість респондентів були схильні до здобуття виключно робітничої професії. Також учні додають, що якби вони не вступили до ЗП(ПТ)О, то «повернулися б навчатися до школи» або «вступили б до цього закладу освіти, але на іншу спеціальність» [21, с. 29].

Професійно-технічна освіта порівняно більш доступна для населення, ніж вища освіта. Переважна більшість учнів ЗП(ПТ)О навчаються за рахунок державних коштів, тоді як серед студентів ЗВО таких менше половини, що підтверджує залежність рівня освіти молоді від матеріального стану домогосподарства: зі зростанням добробуту збільшується частка тих, хто здобув вищу освіту, та зменшується тих, хто отримав професійно-технічну та середню освіту.

Слабка орієнтація випускників шкіл на потреби ринку праці та прагнення за будь-яку ціну отримати диплом про вищу освіту зумовлюють дисбаланс між попитом та пропозицією на ринку праці, який у найближчій перспективі обернеться дефіцитом на кваліфікованих робітників. Вже сьогодні неабияку пересторогу викликає невідповідність кваліфікацій потребам економіки, що щорічно посилює напругу на локальних ринках праці. Оскільки невідповідність кваліфікацій може бути як кількісною, так і

якісною, то мова насамперед йде про випадки, коли людина не відповідає вимогам вакансії та коли існує дефіцит (надлишок) кадрів за окремими кваліфікаціями. підвищити попит молоді на професійно-технічну освіту.

Оновлені дані про ринок праці Києва в умовах після початку широкомасштабного вторгнення [26] свідчать про суттєві зміни у попиті та пропозиції робітничих кадрів, які потребують корекції підходів у підготовці фахівців. Поточна ситуація демонструє значний дефіцит кадрів в освітній галузі, переробній промисловості та транспорті, що свідчить про необхідність перегляду регіонального замовлення, аби воно відповідало реальним потребам у Києві. Зокрема, галузі з високим попитом часто не можуть заповнити вакантні позиції, що ускладнює розвиток інфраструктурних проєктів і надання якісних послуг у місті. Київ відчуває гостру нестачу вчителів і медичних працівників, що обумовлено як демографічними змінами, так і зростанням відтоку кадрів. Інші стратегічно важливі галузі, такі як виробництво та будівництво, також демонструють високий попит на кваліфікованих робітників. Проте, попри потребу в робітничих кадрах, популярність професійно-технічної освіти серед молоді залишається низькою. За даними 2024 року, збільшився попит на вищу освіту навіть серед тих, хто згодом планує займатись ремісничою діяльністю, що зумовлює відносно високий рівень конкуренції у сферах, таких як управління та адміністрування. Це вимагає впровадження нових профорієнтаційних заходів, які б інформували молодь про привабливість і перспективи робітничих професій, а також про їх актуальність у столиці. Окрім того є необхідність гнучкішого підходу до регіонального замовлення, а також на актуалізацію навчальних програм у закладах ПТО, зокрема в напрямку робітничих спеціальностей. Доцільним вважається також створення умов для більш широкого залучення дорослого незайнятого населення до здобуття на базі ЗП(ПТ)О нових затребуваних ринком професійних кваліфікацій.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Аналіз політики професійної освіти в місті Києві показав, що Комплексна

міська цільова програма «Освіта Києва» є важливим інструментом у модернізації та адаптації системи професійно-технічної освіти (ПТО) відповідно до потреб міського ринку праці. Основні досягнення включають оновлення освітнього середовища, розширення можливостей для професійного зростання, а також запровадження системи регіонального замовлення для кращого балансування попиту та пропозиції на робочу силу в столиці.

Попри позитивні зрушення, дослідження виявило кілька проблем. Основна з них — недостатня узгодженість між обсягами та структурою випуску закладів ПТО з реальними потребами ринку праці. Це пояснюється недоліками системи прогнозування кадрової потреби, а також наявністю демографічних викликів, що негативно впливають на контингент здобувачів освіти. Значна частина молоді і далі віддає перевагу вищій освіті, навіть якщо робітничі професії могли б забезпечити стабільну зайнятість та конкурентну оплату праці.

Перспективними напрямками подальших досліджень є вдосконалення методологій прогнозування потреб ринку праці, оскільки сучасний ринок потребує точніших і динамічніших інструментів прогнозування кадрового попиту, що враховують швидкі зміни в економіці та технологіях. Важливою є також модернізація освітніх програм на основі компетентнісного підходу, що передбачає розробку модульних програм, які краще враховують запити роботодавців і технологічні тенденції та сприяють підготовці фахівців, здатних відповідати сучасним вимогам ринку праці. Посилення профорієнтаційної роботи також є важливим завданням: необхідно активно інформувати учнів старших класів і їхніх батьків про переваги професійно-технічної освіти, щоб підвищити її престиж і привабливість. Крім цього, інтеграція державно-приватного партнерства у сфері ПТО є перспективним напрямком, оскільки залучення бізнесу до формування навчальних програм і ресурсного забезпечення навчальних закладів допоможе краще підготувати молодь до вимог конкретних робочих місць.

У військовий час професійно-технічна освіта стикається з додатковими викликами, пов'язаними зі зміною потреб економіки та відтоком кадрів у різні сектори, включно з оборонною сферою. Повоєнний період вимагатиме від системи ПТО гнучкості у підготовці кадрів для відбудови інфраструктури, реабілітації постраждалих галузей, а також створення умов для перекваліфікації тих, хто повертається з фронту. Важливим стане розширення співпраці з державою та приватним сектором для забезпечення швидкої адаптації програм до нових економічних реалій і відновлення країни.

Література

1. Департамент освіти і науки Києва. Міська комплексна цільова програма «Освіта Києва. 2019-2023 роки». URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2019/1/17/264332.pdf> (дата звернення 01.11.2024).

2. Департамент освіти і науки Києва. Комплексна міська цільова програма «Освіта Києва. 2024-2025 роки». URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/7508-7549.pdf> (дата звернення 01.11.2024).

3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія. Нац. акад. пед. наук України; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с.

4. Радкевич, В. О. Модернізація професійної освіти і навчання в контексті євроінтеграції: науковий супровід // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: Збірник матеріалів XI Всеукраїнської науковопрактичної конференції (звітної), присвяченої 25-річчю НАПН України. К.: НАПН України, 2017. URL: https://lib.iitta.gov.ua/707342/1/%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87_2017.pdf (дата звернення 01.11.2024).

5. Радкевич В.О., Бородієнко О.В., Кравець, С.Г. Професійна (професійно-технічна) освіта України в контексті євроінтеграційних процесів (порівняльний аналіз із країнами Європейського Союзу) : науково-аналітичні

матеріали. Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Київ: ТОВ «ТРОПЕА», 2021.

6. Корчова Г.Л. Глобалізаційні проблеми професійної (професійно-технічної) освіти України // Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 25-29 квітня 2024 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2024. С. 154-158.

7. Олійник В. В., Купрієвич, В. О., Рожнова Т. Є. Вдосконалення практичної підготовки здобувачів освіти у навчально-практичних центрах закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2024. № 9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13383904> (дата звернення 01.11.2024).

8. Васильєва О. О., Горошкова Л. А., Швидка С. П. Дисбаланс ринку праці України: сучасні тенденції та орієнтири подолання диспропорцій. *Економічний вісник університету*, 2023. (57). С. 99-108.

9. Швець П. Модернізація рівнів регулювання ринку праці України // Сучасні проблеми економічної теорії, маркетингу та моделювання соціально-економічних систем: матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференція, Україна, Кропивницький, 27-28 квітня 2023 року, 126-129 с.

10. Топузов О.М. Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія. Серія «Наукова школа». Київ: Педагогічна думка. 2024. 208 с.

11. Геревенко А. М., Єрмоленко А. Б. Науково-методичне забезпечення розвитку людського капіталу у сфері професійної освіти і навчання для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки. *Академічні візії*, 2023. (21). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/451> (дата звернення 01.11.2024).

12. Кравець С. Г. Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*, 2022. № 1(24). С.127-137.

13. Кравець С. Г. Синергетичний ефект розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти // Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України 2024: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, 72-77.

14. Ринок праці та професійно-технічна освіта: особливості взаємодії : монографія / за наук. ред. д.е.н. В.В. Близнюк ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2021. 297 с.

15. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення 09.11.2024).

16. Про схвалення методичних рекомендацій щодо формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів: Розпорядження Кабінету міністрів України № 994-р від 14 грудня 2016 року (із змінами, внесеними розпорядженням КМУ № 656-р від 10 червня 2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2016-%D1%80#Text> (дата звернення 09.11.2024).

17. Про організаційні питання формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів за кошти бюджету міста Києва: Розпорядження КМДА №1116 від 10 листопада 2016 року. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2020/5/14/115.pdf>. (дата звернення 09.11.2024).

18. Про затвердження регіонального замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів за кошти бюджету міста Києва на 2020 рік: Розпорядження КМДА №667 від 5 травня 2020 року. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2020/5/14/667.PDF> (дата звернення 09.11.2024).

19. Про затвердження регіонального замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення

кваліфікації та перепідготовку кадрів за кошти бюджету міста Києва на 2021 рік: Розпорядження КМДА №1148 від 25 травня 2021 року. <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2021/5/31/2.pdf> (дата звернення 09.11.2024).

20. Робоча сила України 2020: стат зб. Відп. за вип. І.І. Осипова, К.:ДССУ, 2021, 190 с.

21. Labour market transitions of young women and men in Ukraine: Results of the 2013 and 2015 school-to-work transition surveys / E. Libanova et al. Geneva, International Labour Office, 2015. 105 с.

22. Офіційний сайт Головного управління статистики у м. Києві Заклади професійної (професійно-технічної) освіти (1995-2020pp.) URL: <http://kyiv.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=531&lang=1> (дата звернення 10.11.2024).

23. Звіт про роботу Департаменту освіти і науки виконавчого органу (Київської міської державної адміністрації) у 2020 році. 97 с.

24. Аналізу діяльності регіональних систем професійної освіти, 2020. URL: http://opendata.iea.gov.ua/zpto_audit_2020 (дата звернення 01.11.2024).

25. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти. За даними Першого Всеукраїнського перепису населення / за ред. Е. М. Лібанової. Київ: ІДСД імені М. В. Птухи НАНУ, 2010. 248 с.

26. Київський міський центр зайнятості. Аналітична та статистична інформація. URL: <https://kie.dcz.gov.ua/analitics/70> (дата звернення 10.11.2024).

References

1. Department of Education and Science of Kyiv (2018), “City comprehensive target program "Education of Kyiv. 2019-2023 years"”, available at: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2019/1/17/264332.pdf> (Accessed 01.11.2024).

2. Department of Education and Science of Kyiv (2023), “Comprehensive city target program "Education of Kyiv. 2024-2025 years"”, available at: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/7508-7549.pdf> (Accessed 01.11.2024).

3. Kremen, V.H. (2021), Natsional'na dopovid' pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini [National report on the state and prospects of education

development in Ukraine], Nats. akad. ped. nauk Ukrainy; KONVI PRINT, Kyiv, Ukraine.

4. Radkevych, V.O. (2017), “Modernization of professional education and training in the context of European integration: scientific support”, Naukovo-metodychne zabezpechennia profesijnoi osvity i navchannia: Zbirnyk materialiv KhI Vseukrains'koi naukovopraktychnoi konferentsii (zvitnoi), prysviachenoj 25-rihchiu NAPN Ukrainy [Scientific and methodological support of professional education and training: Collection of materials of the 11th All-Ukrainian scientific and practical conference (report), dedicated to the 25th anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine], NAPN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, available at: https://lib.iitta.gov.ua/707342/1/%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87_2017.pdf (Accessed 01.11.2024).

5. Radkevych, V.O. Borodiienko, O.V. and Kravets', S.H. (2021), Profesijna (profesijno-tehnicna) osvita Ukrainy v konteksti ievrointehratsijnykh protsesiv (porivnial'nyj analiz iz krainamy Yevropejs'koho Soiuzu) [Vocational (vocational and technical) education of Ukraine in the context of European integration processes (comparative analysis with the countries of the European Union)], Instytut profesijno-tehnicnoi osvity NAPN Ukrainy. TOV «TROPEA», Kyiv, Ukraine.

6. Korchova, H.L. (2024), “Globalization problems of professional (vocational and technical) education of Ukraine”, Aktual'ni problemy psykholohichnoi ta sotsial'noi adaptatsii v umovakh kryzovoho suspil'stva : zbirnyk materialiv IKh Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Actual problems of psychological and social adaptation in the conditions of a crisis society: a collection of materials of the 10th International Scientific and Practical Conference], Derzhavnyj podatkovyj universytet, Irpin', Ukraine, pp. 154-158.

7. Olijnyk, V.V. Kuprievych, V.O. and Rozhnova, T.Ye. (2024), “Improving the Practical Training of Students in the Educational and Practical Centers of Vocational (Vocational and Technical) Educational Institutions”, Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky, vol. 9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13383904>.

8. Vasyl'ieva, O.O. Horoshkova, L.A. and Shvydka, S.P. (2023), "The imbalance of the labor market in Ukraine: current trends and guidelines for overcoming disproportions", *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 57, pp. 99-108

9. Shvets', P. (2023), "Modernization of the levels of regulation of the labor market of Ukraine", *Suchasni problemy ekonomichnoi teorii, marketynhu ta modeliuvannia sotsial'no- ekonomichnykh system: materialy IV Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi internet konferentsiia* [Modern problems of economic theory, marketing and modeling of socio-economic systems: materials of the IV All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference], Kropyvnyts'kyj, Ukraine, pp. 126-129.

10. Topuzov, O.M. (2024), *Osvitnia sfera Ukrainy: natsional'ni priorityty, problemy i perspektyvy* [Educational sphere of Ukraine: national priorities, problems and perspectives], Pedahohichna dumka, Kyiv, Ukraine.

11. Herevenko, A.M. and Yermolenko, A.B. (2023), "Scientific and methodological support for the development of human capital in the field of professional education and training for the post-war needs of the individual, society, and the economy", *Akademichni vizii*, vol. 21, available at: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/451> (Accessed 01.11.2024).

12. Kravets', S.H. (2022), "Regulatory and legal support for the development of public-private partnership in the field of professional (vocational and technical) education", *Profesijna pedahohika*, vol. 1 (24), pp. 127-137.

13. Kravets', S.H. (2024), "Synergistic effect of the development of public-private partnership in the field of professional (vocational and technical) education", *Modernizatsiia zmistu profesijnoi osvity v umovakh ievrointehratsii Ukrainy: materialy IV Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi onlajn-konferentsii* [Modernization of the content of professional education in the conditions of the European integration of Ukraine 2024: materials of the IV All-Ukrainian scientific and practical online conference], pp. 72-77.

14. Blyzniuk, V.V. (2021), *Rynok pratsi ta profesijno-tekhnicna osvita: osoblyvosti vzaiemodii* [Labor market and vocational education: features of

interaction], NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy», Kyiv, Ukraine.

15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Resolution “Concept of implementation of state policy in the field of professional (professional and technical) education "Modern professional (professional and technical) education" for the period until 2027”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (Accessed 09.11.2024).

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution “On the approval of methodological recommendations regarding the formation and placement of a regional order for the training of specialists and workers”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2016-%D1%80#Text> (Accessed 09.11.2024).

17. Kyiv City State Administration (2016), Resolution “On organizational issues of forming and placing a regional order for the training of specialists, scientific, scientific-pedagogical and labor personnel, professional development and retraining of personnel at the expense of the budget of the city of Kyiv”, available at: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2020/5/14/115.pdf> (Accessed 09.11.2024).

18. Kyiv City State Administration (2020), Resolution “On the approval of the regional order for the training of specialists, scientific, scientific-pedagogical and labor personnel, professional development and retraining of personnel at the expense of the budget of the city of Kyiv for 2020”, available at: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2020/5/14/667.PDF> (Accessed 09.11.2024).

19. Kyiv City State Administration (2021), Resolution “On the approval of the regional order for the training of specialists, scientific, scientific-pedagogical and labor personnel, professional development and retraining of personnel at the expense of the budget of the city of Kyiv for 2021”, available at: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2021/5/31/2.pdf> (Accessed 09.11.2024).

20. Osypov, I.I. (2021), *Robocha syla Ukrainy 2020* [Labor force of Ukraine 2020], DSSU, Kyiv, Ukraine.

21. Libanova, E. (2015), Labour market transitions of young women and men in Ukraine: Results of the 2013 and 2015 school-to-work transition surveys, International Labour Office, Geneva.

22. Main Department of Statistics in Kyiv (2021), “Institutions of professional (vocational and technical) education (1995-2020)”, available at: <http://kyiv.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=531&lang=1> (Accessed 10.11.2024).

23. Kyiv City State Administration (2021), Zvit pro robotu Departamentu osvity i nauky vykonavchoho orhanu (Kyivs'koi mis'koi derzhavnoi administratsii) u 2020 rotsi [Report on the work of the Department of Education and Science of the executive body (Kyiv City State Administration) in 2020], Kyiv City State Administration, Kyiv, Ukraine.

24. OpenData (2020), “Analysis of regional systems of professional education”, available at: http://opendata.iea.gov.ua/zpto_audit_2020 (Accessed 01.11.2024).

25. Libanova, E.M. (2010), Molod' ta molodizhna polityka v Ukraini: sotsial'no-demografichni aspekty. Za danymy Pershoho Vseukrains'koho perepysu naselennia [Youth and youth policy in Ukraine: socio-demographic aspects. According to the data of the First All-Ukrainian population census], IDSD imeni M.V. Ptukhy NANU, Kyiv, Ukraine.

26. Kyiv City Employment Center (2024), “Analytical and statistical information”, available at: <https://kie.dcz.gov.ua/analitics/70> (Accessed 10.11.2024).

Стаття надійшла до редакції 15.11.2024 р.